

Streszczenie rozprawy doktorskiej, pt. „Obraz psychospołecznych eksperiencji młodych dorosłych osób słyszących w kontekście wychowania się z głuchym rodzeństwem”

W prezentowanej pracy doktorskiej zostały podjęte badania dotyczące doświadczeń psychospołecznych dorosłych osób słyszących w kontekście wychowania się z głuchym rodzeństwem. Celem badań było odkrycie i opis osobistych doświadczeń psychospołecznych dorosłego rodzeństwa osób głuchych, nie tylko zaprezentowanie obrazu subiektywnego doświadczania bycia słyszącym rodzeństwem osób głuchych, ale również wskazanie praktycznych implikacji pozwalających podnieść jakość relacji w rodzinie z dzieckiem głuchym oraz przyczynić się do zmniejszenia trudności psychospołecznych słyszącego rodzeństwa. Przedmiotem analizy jest złożony charakter doświadczeń dorosłego słyszącego rodzeństwa osób głuchych, który wymaga interdyscyplinarnego podejścia. Struktura pracy została podzielona na cztery rozdziały. Część teoretyczna obejmuje dwa rozdziały. W rozdziale pierwszym - pt. „Problematyka głuchoty w świetle literatury przedmiotu” zdefiniowano pojęcia, przyczyny i przedstawiono klasyfikacje dotyczące zaburzeń słuchu. Zaprezentowano rozwój społeczny osób głuchych w kontekście m.in. językowym, emocjonalnym oraz teorii umysłu. Dokonano przeglądu terminologicznego i przedstawiono charakterystykę okresu rozwojowego wczesnej dorosłości. Podjęto kwestię zależności pomiędzy komunikacją a rozwojem tożsamościowym osób głuchych (model kulturowy). Zrekonstruowano wybraną koncepcję psychologiczną - teorię przywiązania Johna Bowlby’ego. W rozdziale drugim zatytułowanym: „Rodzina w ujęciu wybranych koncepcji teorio-poznawczych” omówiono nomenklaturę i charakterystykę rodziny, także z dzieckiem głuchym oraz przedstawiono typologie postaw rodzicielskich. Zaprezentowano metody komunikacji i wsparcia rodzin wychowujących dziecko głuche i wynikających konsekwencji w pełnionych rolach matek i ojców. Dokonano przeglądu dotychczasowych badań z obszaru relacji w rodzinie z dzieckiem głuchym w podsystemach rodzice – dzieci - rodzeństwo. Przedstawiono i omówiono konceptualne ramy teoretyczne oparte na bio-ekologicznym modelu (wcześniej Teoria Systemów Ekologicznych) Urie Bronfenbrennera (Guy - Evans, 2024). Część metodologiczna to szczegółowy opis zrealizowanych badań jakościowych w schemacie fenomenologicznym oraz metody wywiadu (Indywidualny Wywiad Pogłębiony – IDI) z elementami metody biograficznej. Powołując się na szerokie zastosowanie w badaniach społeczno -pedagogicznych dowiedziono skuteczności prezentowanych badań w nurcie jakościowym. W pracy została opisana metoda i proces analizy i interpretacji danych z zachowaniem procedury Interpretacyjnej Analizy Fenomenologicznej. Zaprezentowano filozoficzno- metodologiczne uzasadnienie prowadzonych badań (fenomenologia-hermeneutyczna, paradygmaty), cele (teoretyczny, diagnostyczny i praktyczny) oraz problemy badawcze. W rozdziale czwartym (4.) obejmującym badania własne na wstępie przedstawiono sylwetki narratorów. W dalszej kolejności zaprezentowano raport z badań - interpretacja przeprowadzonych wywiadów pozwoliła na wyłonienie tematów i kategorii, które zobrazowały doświadczenia psychospołeczne słyszącego rodzeństwa osób głuchych. Z przeprowadzonych analiz wynika, że doświadczanie bycia rodzeństwem osób głuchych jest procesem indywidualnym, zróżnicowanym i wielowymiarowym na każdym etapie życia. Jako podsumowanie zaprezentowano dyskusję- wnioski i wyniki skonfrontowano z doniesieniami z innych badań. Całość pracy zwieńczają postulaty pedagogiczne i refleksje końcowe.